

EVANGELIKUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 6 frt — kr.
félfévre . . . 3 — —
negyedévre . . . 1 — 50 —
Egy szám ára: 12 kr. o. e.

MEGJELEN HETENKÉNT EGYSZER.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konventutcza 6. sz.

Feljelölt szerkesztő s kiadó:

TRSZTYÉNSZKY FERENCZ.

Hirdetés ára:

Négyhasábos petit sorkent
egyszer közölve 7 kr.
többször közölve 5 kr.
Bélyegdíj: külön 30 kr.

Tartalom: Az államsegélyről. (Kund Samu.) — Bányakerületi nőnevelő intézet. (Holle D.) — A Károli-fordítás revisiója. — Nyilatkozat. (Haan Lajos. — Belföld. — Vegyesek.

Az államsegélyről.

Az 1848. évi törvényhozás kimondotta, hogy evang. egyházunknak is egyházi és iskolai szükségéi közálladalmi költségek által fedeztessenek, és hogy ezen elvnek részletes alkalmazásával a kormány hitfelekezettinknek is meghallgatásával a törvényhozás elé törvényjavaslatot fog terjeszteni.

Ugyde a törvénybe igtatott ama nagy elv a hamar reánk tört önkényuralom miatt irott malaszt-nak maradt!

Az alkotmányos korszak felvirradtával nem késett az evang. egyház a magas kormányt az ország amaz ünnepélyes ígéreteré figyelmeztetni. Az 1868. évi egyetemes közgyűlés felterjesztést tett, hogy az egyes egyházkerületek közt aránylagosan felosztandó s szabad rendelkezésre bocsátandó országos segély nyujtassék, s a megállapítandó összeg már a legközelebbi országos költségvetésbe felvétessék.

Válaszul 1869-ben érkezett a cultusminiszteriumnak 3072. sz. leirata, mely szerint az egyetemes közgyűlésben képviselt ág. h. ev. egyház részére megállapított 20 ezer forintnyi, szorosan vett egyházi (sem nem iskolai, sem nem közigazgatási) czélokra fordítandó államsegélynek a négy egyházkerület közt igazságos aránybani felosztására az egyetemes gyűlés felhatalmaztatott.

Huszezer forint! Egy kicsinyke kis csepp az egyházi és iskolai szükségeknek nagy tengerébe! Sovány javadalom az ev. egyház bokros állami szolgáltatainak fejében! És e mellett a saját szükségéit legjobban ismerő egyház szabad rendelkezésének indokolatlan megszorítása!

Igazán mondotta az ugyanazon évi egyetemes közgyűlés, hogy ezen segélyezést az 1848-iki XX. t. cz.-ben letett országos ígélet beváltásának még korántsem tekintheti, hogy óhajtotta volna egyfelől, hogy mind valódi szükségleteinek, mind pedig mindenkorai alkotmányhú törekvéseinek is megfelelőbb

arányban részesíttessék, másfelől, hogy az önmaga által leginkább ismert egyházi szükségekre szánt bármely segélyösszeg minden korlátozó feltételek nélkül saját szabad rendelkezésére bocsátassék.

Mind a mellett ezen, bár csekély mérvű, de első országos adományt úgy tekintette, mint egy teljesebb, kedvezőbb jövődönök zálogát.

Ha ugy értette ezt az egyetemes közgyűlés, hogy a 20 ezer forint államsegély emeltetni fog, akkor (mint ezideig legalább!) hiu reményekben ringatta magát. Nem hogy emeltetett volna az, meg-megkísérlették azt lejobb szállítani; és csak az egyház feljajdulására, melynek jogossága elől nem zárkozhatnak el a honatyák, nem zárkozhatik el a magas kormány, szüntették be a további levonásokat.

És bizony, bizony, az állami költségvetésben e tételnél indokolatlan a takarékoskodás!

Mert eltekintve attól, hogy még ha az egész 20 ezer forintnyi összeg kiutalását beszüntetnék, az sem billentené csak némileg is észrevehetően feljebb az állami mérleget, bármily érzékenyen játszik is ez; és eltekintve a cultur-missiótól, melyet templomaiban teljesít az ev. egyház, ennek szervei vezetik az állami tekinteteknél fogva főfontossággal bíró anyakönyveket egyetemben a többi egyházak lelkészeivel a lehető leghűségesebben és legislegolcsóbban, s miut e tekintetben közhivatalnokok, szám szerint meg nem becsülhető sok-sok ingyen szolgálatokat teljesítvén, nagymérvű kiadások alól mentik fel az államot.

Ezen felül is, mekkora terhet hordoz az állam helyett evang. egyházunk azzal, hogy míg a kath. egyház a jogegyenlőség és viszonyosság törvénybe igtatása után annyi esztendővel is, a mi teljes kizárásunkkal, ugyanazon módon, mint régen, legnagyobb-részt állami dotatiók jövedelmeit élvezi, és míg az állami népiskolák s egyéb állami tanintézetek az országos adó jövedelmeiből tartatván fenn, hitsorsaink adóforintjai is e czélokra fordíttatnak, mi saját erőnkől annyi sok népiskolát, képezdét, középiskolát tartunk fenn, és az államnak (még pedig nemcsak a

magunk egyházának fiai közül!) nevelünk értelmes polgárokat, munkás, hasznavehető tisztviselőket!

A mult 1888. évben felvett statisztikai adataink szerint a magyarhoni ág. h. ev. egyházegyetem népiskolai jövedelme 886 ezer lélek után kerek számban kifejezve 700 ezer forint volt, tehát kevés híján egy forint minden élő lélek után. És tanult népiskoláinkban közel 130 ezer gyermek, köztük majdnem hetedfél ezer, kik nem a mi hitfelekezetünkben valók. Került pedig a mindennapi iskolába járó egy tanuló évi kiképzetése átlag 7 frt 13 krunkba!

Öt tanítóképző intézetünk kerék számban 20 ezer forint költséggel, mely összegben azonban benn nem foglaltatnak azon kiadások, melyek a tanítóképző intézetekkel kapcsolatban álló középtanodák jövedelméből fedeztetek, és névszerint nem foglaltatnak benn azon jótétemények, melyek által szegénysorsu növendékeink kiképzetését gondos figyelemmel elősegítjük, lehetővé tesszük, — mondom azon 20 ezer forint költséggel egész éven át tanítottunk 113 képezdei növendéket, s képesítettünk tanítói hivatalra 36 tanítójelöltet, a kik közül többen valószínűleg állami s községi iskolákban fogják értékesíteni nálunk szerzett talentumaikat!

Középtanodáink tanulói közt ezeknek csak 51¹/₁₀ száztlója volt egyházunk fia, a többi mind más valásu! S ezen tanodáink kiadásai kerek számban 370 ezer forintot tettek, mely összegben az állami segély, a tanulmányi s vallás-alap 41.300 frttal szerepel!

Összesítvén ezen adatokat, a kerek számban felvett 900 ezer ág. hitv. evang. lélek köznevelési célokra fordít (bele nem értvén ezekben sem a theologiai intézetekre, sem a szoros értelemben vett egyházi (cultus) célokra tett kiadásokat) egy millió s közel 100 ezer forintot, a mely összegből esik egy lélekre 1 frt 21 kr.; és ennek fejében kap az államtól középiskolai segélyül 41300 frtot, egyházi célokra (államsegély) közel 20 ezer, összesen tehát 60 ezer forintot, azaz minden lélekre valamivel többet egy fél krajczárnál.

Kétségen túl van, hogy a most említett államsegély összegében még korántsem kapjuk ki osztályrészünket a törvény s igazság arányában, és az államnak tett bokros szolgálatainknak megfelelően. És az evang. egyháznak kívánalma, hogy az államsegély összege meg ne nyirbáltassék, hanem felemeltesék, ép oly igazságos, a milyen méltányos.

Kund Samu,
esperes.

Bányakerületi nőnevelő intézet.

Igen élénk az a mozgalom, mely e kérdés körül a bányai kerületben felmerült s ez az élénkség mindenestre mutat legalább annyit, hogy az ügy fontos s nagyon közlelről érdeklí azokat, kik evang. egyháznak közügyeinek és szent hitünk fennmaradásának őrizetére hivatvák.

Hogy a bányai kerületnek egy vagy több felső nőnevelő intézetre égető szüksége van, azt senki sem

vonja kétségbe. E tekintetben oly nagy a hátramaradásunk, hogy ne mondjam mulasztásunk, miszerint lehető legkevesebb az a mit egyelőre érte tehetünk, ha készséggel elismerjük, hogy a férfi-nevelésnek hozott mérhetlen nagy áldozatok után itt van immár az ideje a nőnevelés javára hozandó áldozatoknak is. Ezen beismerés meg fogja azután hozni azt, hogy „post tot varios casus, ac tanta discrimina rerum,“ meg fog végre is születni az annyira óhajtott „Bányakerületi felső nőnevelő intézet.“

Állapodjunk meg kissé ennél a czímnél, mert, szerény nézetem szerint, abban kell mindenekelőtt a kerületnek, vagy az intéző köröknek megegyezniök, mily belsejervezetű s irányú nőnevelő intézetet akarnak tulajdonképen létesíteni s ehhezképest azután, hol volna azt legezészerűbb felállítani?

Szánó mosolylyal fogják sokan ama kérdésemet kísérni, milyen belsejervezetű s irányú legyen a bánya-kerületi felső nőnevelő intézet? Mintha bizony, úgymond, a nőnevelő intézeteket szortirozni is lehetne! Mintha bizony többféle értelme is volna annak a kifejezésnek: nőnevelés! Pedig hát mégis úgy van.

A férfiak különféle hivatásukhoz, s különböző életpályáikhoz különböző iskolákban, vagy magasabb tanintézetekben készülnek elő. Ezen intézeteknek egy közös céljuk van ugyan, t. i. az értelem fejlesztése és az értelmiség emelése, de ezen célt ahhoz mért eszközökkel igyekezik elérni a mely téren magát az ember értelme érvényesíteni kívánja. Műveltségre és tudományra az embernek minden életpályán szüksége van. A vallás, az erkölcstan, az ethika az embereknek kedélyvilágát árasztja el fényözönével s ez az igaz műveltségnek tápláléka lévén, természetesen minden iskolában egyenlően taníttatik. Nem így a tudományok. Az általános ismeretek mellett más tudományra van szüksége a gazdasznak, másra az orvosnak, ügyvédnek, mérnöknek, gépésznek, iparosnak, kereskedőnek és úgy tovább; s így a szerint, amint valaki ezen szakpályák valamelyikén akarja értelmi tőkét forgalomba hozni, a szerint fogja a gymnasiumot, reáliskolát, polgárit, tudományos vagy műegyetemet, iparos vagy kereskedelmi iskolát, pap, tanár vagy tanítóképző intézetet látogatni, holott is a tudományok egyes ágai a pálya stílusaihoz szabott mértékben és minőségben adatnak elő.

A nőnevelésnél, minthogy a leányok kenyeret adó pályára tulajdonképen nem, vagy csak nagy ritkán készülnek, ily tanítási különféleségre szükség ugyan nincs; de másrészt arra sincsen épen mulhatatlan szükség, hogy a nőnevelő intézetek mind és különbség nélkül a legmagasabb igényeknek megfelelő módon szerveztessenek. Sőt én úgy vagyok meggyőződve, hogy a magasabb erkölcsi és értelmi műveltség annál inkább fog terjedni magyar női köreinkben, mennél inkább meg fognak felelni a nőnevelő intézetek különféle irányai azon különböző igényeknek, melyeket a szülők leányaik nevelése iránt táplálnak.

A nők élete általában véve, azon hivatáshoz képest, melyet szülők vagy utóbb férjeik betöltenek,

a társadalom három, egymást majdnem teljesen kizáró körében mozog kiváltképen. Egyik az ugynevezett alsó néposztály, melynek női a magok családi, rokoni és községi köreiből nem igen emelkednek ki s ha azon körben helyeiket jól betöltik, feltalálják mindazon örömeiket és boldogságot, melyre nekik és szülőiknek igényök volt, vagy reményük lehetett. Ez az osztály teszi a nemzet testét, melynek épsége a fennmaradás biztosítója. Második az ugynevezett középosztály, — az ipar, kereskedés tudományok, művészetek és kisebb birtokok művelői. Ezek képezik a nemzeti erőt, melynek fejlettsége és műveltsége a nemzeti nagyság és jólét feltétele. A harmadik végre a felsőbb osztály, — a nagy birtok, magas állás, rang, születés emberei. Ezek a nemzet fénye, mely ha elhomályosul, vagy nemzetellenesen világol, a szellemi tenyészet romlását okozza. Mindezen osztályok gyermekei kevés kivétellel egymás között keresik és találják fel családi összeköttetéseiket, mindezen osztályok nőinek sajátlagos műveltségre van multhatlan szüksége, oly neveltségre, mely a családi és társadalmi életnek megfeleljen és saját helyzetéből semmi tekintetben ki ne ríjon. Nem tudnám ugyanis hirtelenében megmondani, mi szül a családi életben nagyobb bajokat, az e ha a nő sorsán felüli, vagy az, ha sorsán aluli képzettséggel s ahhoz mért igényekkel bír?

Az alsó osztályú nők neveléséről gondoskodik a népnevelési törvény; a felsőbb osztályúak elég anyagi eszközzel rendelkeznek, hogy leányaikat bármely nemzet hasonló osztályú nőinek műveltségi niveaujára emeljék; nekünk végre, a társadalomnak s illetve felekezeteknek is, azon feladat jut osztályrésztül, hogy a közép osztály nőinek nevelését emeljük a szükséges magaslatig s szervezzük akként, hogy a szegényebb sorsu intelligenciára nézve is hozzáférhetővé tétetvén, felsőbb nőnevelésünk így valóságos közkinccsé váljék.

A bányai kerület is áthatva ezen kötelesség érzettől kimondta, hogy kebelében egy, sőt esetleg két felsőbb nőnevelő intézetet kíván felállítani.

Sokan hozzászóltak már e kérdéshez, többen még e b. lap hasábjain is; én az eddig mondottak alapján csupán ahhoz kívánok röviden szólni, minő nőnevelő intézetet kellene nekünk felállítanunk s melyik volna kerületünkben az a város, melyben az a legtöbb szellemi haszon mellett kerületünk virágzó intézetévé fejlődhetnék?

Nekünk vallásos és prot. egyházas érzelmű, magyar hazafias szellemű és ajkú, a gazdasszonykodás minden ágában tájékozott, oly női érényekben gazdag asszonyokra van kiválóképen szükségünk, kik nemes szívvel és művelt elmével tudják a mérsékelt jövedelmű középosztályú családok örömeit megvalósítani; kik akár kevesebb művészeti és nyelvismerettel is, de egészséges gondolkozással és erős hévvel bírják kormányozni a háztartás olykor jóformán kenetlen szekerét s kik sorsot ócsárló világfájdalmas panaszok helyett jókedvvel, és kitartással fordítsák férjeik szűkebb keresményét is családjaik javának és jövőjének biztosítására. Ezen szükségnek megfelelő módon

kivánnám én a bányakerületi felső nőnevelő intézetet berendezve látni.

Vegyen a kerület egy felső vidéki, nemcsak magyar érzelmű, hanem egyszersmind magyar ajkú kisebb, de külsőleg csinos és a mellett művelt közön-séggel bíró mezővárosban egy lehetőleg 3—4 holdnyi területű beltelket. Építsen annak homlokzatán egy épületet, melyben a szükséges tan- és egyéb iskolai termeken kívül az intézet igazgatónőjével talán legalább egy tanár vagy tanítónénak lakásai elférjenek. Ezen épület két szárnyán építsen két hosszú s elég széles folyosóval ellátandó épületet annyi szobával, hogy bennök legalább 80 benlakó leányka elhelyezést találjon. Rendezzen be az igazgatónő, vagy esetleg más vállalkozó ellátása s a helybeli egyház egy bizottságának ellenőrzése mellett egy a gyöngédebb nőnemhez illő élelmező intézetet. Az épületek között elterülő terjedelmes kertet rendezze be zöldséges, cserjés és virágos kertté. Tartson egy rendes kertészt, ki nemcsak az élelmezőt látja el zöldséggel, hanem a növendékeket is bevezeti a házi kertészetbe, a zöldség, virágápolás és ojtás szép és hasznos foglalkozásaiba. Tartson az intézet rendes szakácsot, vagy szakácsnőt, ki a konyhaművészet, a sütés-főzés titkaiba vezetné be a leányokat. E mellett az asztalterítés, a konyha és étkező szerek rendtartása, mind mellékes tanulmányát s illetve gyakorlatát képezetné a növendékeknek.

Ezen tervezettség, vagy javaslat pedig egyáltalán nem tartozik a mesék országába; alig venne igénybe nagyobb tőkét, mint egy aradi ház megvétele s fél annyit sem, mint a mennyibe egy megfelelő budapesti ház kerülne. Meghozná mindezeket felől a kamatokat is busásan.

Egy a célznak megfelelő telek és ház vétele és kiépítése nem kerülne többé mint 30 ezer forintba, a mi nek kamatja és tőketörlesztése (6½%) 1950 frt. Három rendes tanító vagy tanítónő fizetése 2400 frt, három rendkívüli tanár díja 900 frt, összesen 3300 frt. Ötven benlakó mosatási és felszolgálati díja à 10 frt = 500 frt; fűtéshez szükséges fa 400 méter à 2 frt = 800 frt. Adó és házi szolga 200 frt; összes kiadás 6750 frt o. é. Ennek fedezetére volna az intézet jövedelme: 50 benlakó, szálás stb. díja à 30 frt = 1500 frt; 100 tanítvány tandíja 3000 frt; 1 kros lélekadó 3827 frt, összesen 8327 frt. Vessük evvel össze a kiadást, marad a többlet 1577 kr.

De hát hol vannak azok a busás kamatok? Itt ni! Száz frt díj mellett ki lehetne állítani az élelmezést, 30 frt mellett a szállást és ellátást s 30 frt mellett a tanítást, az 1577 frtnyi többletből még végre a szegényebbek tankönyveit és iskola szereit is elláthatván. Ha már most a középosztályú szegényebb ember a maga leányát manapság 160, illetve ruházattal együtt 200 frttal neveltetheti; ha a bányai kerület ezen csodát minden különösebb tőkebefektetés nélkül megteheti, ugyan kérdem, hozhat-e az ő pénze busásabb kamatot mint épen ez?

A Pest vármegyei esperesség, alkalmasint épen olcsósági tekintetből, Ászódot designálta a nő-

nevelő intézet helyétől. Más esperességek talán Selmezet, Körmöcöt, Zólyomot stb. fogják ajánlani; én azonban a nógrádi esperességgel egyetértőleg s a bányai kerület nőnevelő intézetének igényeihez mérten Losoncot merem ajánlani.

Nem mint egykori losonczy pap, nem is mint érdekelt apa (csak fiaim vannak) szólok fel Losoncz mellett, hanem felszólalok azon okból, mert tudom, érzem és vallom, hogy agitatióm jobban ev. egyházunknak, mint egyik vagy másik gyülekezetének emelkedését kívánja előmozdítani. *Holles D.*

A Károli-fordítás revisiója.

A mint e lapok 35. számában is már jelentve lett, a megvalósuláshoz egy lépéssel közelebb jutott. A nagy munka első zsengeje gyanánt egy terjedelmes mutatóvány — Mózes első könyve — a központi revision is átment, új alakjában nyomtatásban szét lett küldve.

E mutatóványon, — a mint a kísérő püspöki irat is mondja — gyakorlatilag keresztül vive és megvalósítva látjuk a munka megkezdésekor megállapított elvek alkalmazását. — A három éve kibocsátott Tájékoztató értelmében a revideált biblia külső berendezése a régiéhez általában hasonló marad; a tartalom összefoglalása az egyes fejezetek élén megvan ebben is, de sokkal tárgyyszerűbb, mint a régiében volt. Megmaradtak a párhuzamos helyek feljegyzései is, bár azoknak száma a legcsekélyebb kár nélkül bizonyára jelentékenyen összevonható volna. A költői forma (pl. 4, 23 k. 49, 2 kk.) felismerhetővé van téve az által, hogy az egyes verssorok nagy betűvel kezdődnek. A Revised ebben még messzebb ment: ez minden verssort új kikezdésbe ír. — Izrael Istennek tulajdonneve az 1887. húsvéti értekezlet megállapodásához képest „Ur“-ral van fordítva. E sorok írója jól ismeri azon visszasságokat, a melyek ezen eljárás következtében a fordításban támadnak; mégis azt hiszi, hogy nem volna helyesebb a Sárospataki Lapok igen t. szerkesztője által ajánlott mód sem, az „Ur“ helyébe Jehová-t tenni. E b. lapokban tavaly ki lettek fejtve az okok, miért nem; ha csakugyan nincs más választás, mint e kettő között, úgy mi határozottan az Ur mellett volnánk.

A hűség szempontjából módosítandóknak vélem a következő helyeket: 2, 4 teremtetéskor (vagy teremtetésükkor) még a pont elé tartozik, a mint azt a maszori szöveg is világosan mutatja; — 2, 12 az igen felesleges; — 3, 1 egyik helytelenül áll egy helyett; a kérdés nem a két fára, hanem a kert minden fájára vonatkozik. — 3, 15 az asszony magvának és a kígyónak támadása az eredetiben ugyanazon szóval van kifejezve, mely bajosan fordítható megtör-nek is mardos-nak is; azt hiszem leghelyesebb volna mindkét mondatban a támad általános jelentésnél maradni. — 4, 12 erejét szükségtelen hebraizmus; — 4, 23 az utolsó verssor

szintén nagy betűvel irandó; — 6, 6 bánkódék túlságos halvány fájdalmat, keserúséget éreztetett helyett. — 7, 6 hétszáz bizonyosan toll- vagy sajtóhiba hatszáz helyett; — 9, 4 ily alakban nézetem szerint meg nem állhat; Károli sokkal helyesebb; szóról szóra: csak húst lelkével, az az vérével ne egyetek. — 13, 2 barmokkal stb. helyett úgy hiszem helyesebb volna barmokban stb.; — 15, 9 jelen alakjában két értelmű: az eredetiben egy három esztendő s üszőről, ugyanolyan kecskéről és kosról van szó, nem pedig három esztendő s üszőről stb.; — 15, 15 jó vénség felesleges hebraizmus boldog vénség helyett. — 15, 17 imé egy füstölő kemence és tüzes fáklya-féle mondat praedicatum nélkül — a magyarban szokatlan; úgy hiszem bátran kiegészíthető: megjelent, feltűnt. — 16, 13. Avagy nem e helyen láttam a látomás után eredetije így semmi esetre sem fordítható; úgy hiszem Károli-ból az előző mondat is, ez is megmaradhat, csak most is helyett teendő itt is. — 18, 13 a mosolyodik helyett jobbnak gondolnám a nevet használatát, annyival inkább, mert 21, 6-ban Károli is, a revisio is ezt a szót használja. — 23, 17 megerősítették helyett alkalmasint hívebb volna meghagyni a Károli kifejezést. 27, 36 megnyomorított-nál bizonyosan jobb a Károliban levő megcsalt. — 28, 6—8-hoz hasonló körmondat a héberben lehetetlen; az ilyet kár a magyarban is erőltetni. — 31, 20 az is felesleges. — 32, 4 késtem helyett jobb volna a Károliban levő laktam, vagy időztem; úgy hiszem, húsz évig — mint Jákob Lábánál — nem lehet valahol késni. — 32, 30 megmenekülék helyett szintén bizonyosan jobb lesz meghagyni a Károliban levő kifejezést, mely arra vonatkozik, hogy Jákob Istent színről színre látta, a nélkül hogy meghalt volna; míg a revisioban a megfelelő szó vonatkozása nem elég határozott, vihető Ézsaura is. — 34, 27 úgy hiszem nem megöltekről van szó, a kikkel szemben a boszúnak csakugyan nem lett volna többé értelme, hanem a megsebzettekéről; — 34, 27 úgy hiszem a Károli tisztátalan személye vagy más szelidebb kifejezés ide illőbb, mint a revisio vastag szava. — 37, 20 egyikre nézetem szerint ugyanaz áll, mint 3, 1-ben; — 38, 15 ugyanaz mint 34, 27-re. — 42, 15, 16 az esküforma „Faraó életére!“ vagy a mint hogy Faraó él sem Károliban, sem a revideáltban nincs helyesen fordítva; a gyakori chai Jhvh formulát bizonyára felszeg dolog volna úgy fordítani: Ugy éljen Jhvh. — 43, 34 lerészegedének helyett hívebbnek tartom az ivának bőven vagy jókedvben fordítást. — 44, 4 a válts utánuk kifejezést nem ismerem; — 49, 10. Míg el nem jó a Siloh fölött Károlinak érdeme, hogy világos, míg a revideált idézett mondata alatt alig gondolhatni valamit. Azt hiszem leghelyesebb a benne előforduló helynevet irányt jelező accusativusnak véve fordítani: Míg nem eljövend Siloba stb.

Nem idéztem a fentebbiekben azon helyeknek nagy számát, a melyekben a vav consecutivum fordítva van. Ismeretes, hogy a vav miut ilyen igen gyakran nem, gyakran más kötőszavakkal fordítandó, a dolog természetéből kifolyólag legritkábban és-sel. S hogy ezen (még a revideáltban is) nagy monotonióval ismétlődő és mennyire elváltoztatja az elbeszélés és előadás színét, arra példa gyanánt legyen elég felhozni Gen. 17, 4—8 mely a felesleges szavak kihagyásával így hangzik: A mi engem illet, ime az én szövetségem te veled: népek sokaságának atyjává leszesz. Ne legyen ezután a te neved Abram, hanem legyen a te neved Ábrahám, mert népek sokaságának atyjává teszlek téged. Felette igen megsokasítlak, és népekké teszlek, és királyok is származnak tőled. Megállapítom az én szövetségemet közötted és közötted, és utánad a te magod között annak nemzedékei szerint örök szövetségül, hogy legyen tenéked Istened, és a te magodnak te utánad stb.

Nyilatkozat.

Huzamosabb ideig tartott gyengélkedésem folytán öt hetet töltvén a budai fürdőben, csak most jutott kezembe főtiszt. Dr. Szeberényi Gusztáv püspök urnak f. é. Exaudi vasárnapon kelt s a bányakerületi főesperesekhez intézett azon körlevele, melyben a Transciusnak magyarra való fordítását indítványozza. Ezen körlevél közölve volt e lapok 25-ik számában is, azonban, ami csudálatos, ki van abból hagyva azon lényeges passus, mely magában foglalja az indokot, hogy miért gondolja a főtiszt. ur időszerűnek a Transciusnak magyarra való áttételét. Hogy a főtiszt. ur miért hagyta ki nyomtatott nyilatkozatában azon pontot, mely írott körlevelében bent foglaltatik, azt ő maga tudja.

A kérdéses passus szóról szóra így szól: „Tótajku egyházainkban ekkoráig jó szolgálatot tett a csabai, Haan Lajos által szerkesztett énekeskönyv; de ezentúl, szerintem, egy új, bányakerületi énekeskönyvnek szerkesztése és kiállítása szükséges, nem csak azért, mert dogmatikai jelleget nélkülöz, és sok, valljuk meg, gyarló, minden vallásos bensőséget nélkülöző, csupán rimelest tartalmaz, de azonfelül az adott körülmények közt, kevés benne a változatosság, kevés az énekek száma.“

Előre bocsátom, hogy énekes könyvem bírálat és esetleg jóváhagyás végett még 1871. esztendőben be lett terjesztve a költészet terén is kitűnő b. e. Székács József Superintendens által az egyetemes gyűlésnek; az egyetemes gyűlés pedig átadta azt felülbírálat végett az egyházi énekszerzésben is kitűnő, mélt. Karsay Sándor püspök urnak s miután ez kedvezőleg nyilatkozott róla, az 1871. eszt. oct. 4—7-én tartott egyetemes gyűlés jegyzőkönyvének, valószínűleg éppen főtiszt. Szeberényi Gusztáv ur által (mert akkor ő volt az egyetemes jegyző) szerkesztett 41. sz. így szól: „főt. Karsay Sándor püspök ur bemu-

tatja Haan Lajos b.-csabai lelkész által szerkesztett s díszesen kiállított magyar énekes könyvet. Ezen mű az egyházaknak és egyeseknek melegen ajánlatik.“

Ezt megelőzőleg ugyancsak Székács József Superintendens ajánlotta könyvem a következő nyilatkozattal: „Ezen énekeskönyv közrebocsátását helyesli, s gyülekezetekben leendő használatát ajánlja s Istent arra kéri, hogy azt a hívők épületességére tegye gyümölcsözővé. Pest. 1870. febr. 2.“

Székács leköszönése után ajánlotta azt, amint a czímlapon áll, hivatali utódja dr. Szeberényi Gusztáv ilyenképen: „Elődjének ajánlatát készségesen aláírja B.-Csabán 1883. nov. 10. Dr. Szeberényi Gusztáv Superintendens.“ Sőt, amint tőle magától tudom, ajánlotta azt a canoni visitatiók alkalmával, templomi énekes könyvül nem egy oly egyháznak, hol az istentisztelet magyarul és tótul tartatik.

Ha már most az általam szerkesztett énekes könyv, amint a főtiszt. ur, a főesperesekhez intézett körleveleiben mondja, csakugyan „dogmatikai jelleget nélkülöz és sok benne a gyarló, minden vallásos bensőséget nélkülöző ének,“ valóban, fel nem fogható, hogyan ajánlhatta azt ily gyarlósága mellett dr. Szeberényi Gusztáv püspök ur? Az énekes könyvnek 1883. év óta nem változott sem szelleme, sem iránya, sem tartalma; kérdés: hogyan és miért változhatott meg rövid hat év alatt a főtiszt. urnak róla való nézete?

Énekes könyvem az egyetemes gyűlésnek és három püspöknek (Székács, Karsay, Szeberényi) reám nézve hízegő ajánlata folytán eddig mintegy 30 egyház elfogadta templomi használati könyvül. Ezen 30 egyház papjának józan ítélete és dogmatikai érzelme, úgy szintén saját írói és papi reputatióm és bizonynyára a főtiszt. püspök urnak püspöki reputatiója is megköveteli, hogy énekes könyvem ellen oly könnyedén oda vetett, indokolatlan és szerintem igaztalan vádját irodalmilag igazolja.

Haan Lajos.

BELFÖLD.

A békési evang. esperesség közgyűlése. Magyarhoni evang. egyházunknak legnépesebb esperessége, a békési, aug. 20-kán Nagylakon tartotta meg ez évi közgyűlését.

Az a körülmény, hogy esperességünk érdemes világi feje, Zsilinszky Mihály, Csongrádvármegye főispánjává történt kineveztetése óta, ez alkalommal jelent meg először hivatalos állásában, arra indította a közgyűlést kebelébe fogadó derék egyházat és várost, hogy az érkező elnökséget ünnepélyesen fogadja.

Aug. 18-kán a Csabáról Mezőhegyesen át érkező vasuti vonatot a nagylaki állomáson mintegy 30 fogat várta. A város és egyház nevében Szeberényi Andor lelkész fogadta ő méltóságát. Az ő kitüntetése, — ugymond a többek között — egyházmegyénk kitüntetése annyival is inkább, mert annak kebelében ringatták bölcsőjét, itt játszott a gyermekéveit, — ifjú korában a tudományok mezején itt sudavit et alsit, — java korában tudományos képzett;

ségét itt értékesítette, mint a muzsáknak felszentelt papja stb.

A nem várt fogadtatásért megható szavakban mondott ő méltósága köszönetet, majd a város és egyház előljáróival barátságos szót váltva, a készen álló diszes fogatok elsején vonult be az ünneplő városba.

Aug. 19-ke a népiskolai szék komoly tárgyalásainak volt szentelve.

20-kán reggeli 8 órakor vonultunk be a mesterileg kezelt orgona hangjai között a diszes nagylaki nagy templomba gyámintézeti istenitiszteletre, melynél az aradi egyház buzgó lelkésze, Frint Lajos mondott, — szokatlanul több szöveg (II. Sám. 7. 1—2. I. kir. 5. 5. ap. csel. 9. 31.) alapján — alkalmi beszédet. Ideje, — ez volt beszédjének magva, — hogy az Urnak házat építsünk! Int erre: a béke az ő áldásaival, — egyházunk jelen szüksége, ellenségeink áskálódása.

Az istenitiszteletnél szép számú női közönség vett részt. Zavarólag a szónokra, de ránk is, csak az hatott, hogy a gyülekezés szinte az elhangzott: amen-ig eltartott.

Az istenitisztelet végeztével papi testületünk a kiadott jelszóra a Szeberényi-paplakon verődött össze. Köztudomásra jutván ugyanis a hír, hogy id. Jeszenszky Károly m. berényi lelkész-testületünk tisztos nestora — ez őszön ünnepli papi működésének 50 éves jubileumát: ki ne sietett volna hozzá leróni tisztelete adóját? Harsányi Sándor orosházi lelkész-társunk volt szónokunk, a ki a megemlékezés által kellemesen meglepett, könyekig megindított veterán bajnok előtt szívből eredő üdvözlötünket igazán talpraesetten tolmácsolta.

Néhány pillanat múlva újra a templomban voltunk. Ő méltóságának mint mindenkor, úgy ezuttal is egyházi viszonyainkkal behatóan foglalkozó, ép azért feszült figyelemmel kísért, végül lelkesen megéljenzett megnyitó beszéde után, Áchim Ádám esperes urunk olvasta fel terjedelmes évi jelentését.

Az elszomorító változásokon kezdve, természetesen nem hallgatta el ezeknek ama legmegdöbbenetőbbikét, mely részint egészen váratlanul, sejtetlenül Rudolf trónörökös ő fensége Magyar hazánknak méltán nagy reménye, királyi szüleinek öröme, népek büszkesége, a csodás tünemények ez évének mindjárt első havában, — fejedelmi erényeire bizalommal tekintő népeinek alig pótolható veszteségére, — elűnt az élők sorából.

Majd örvendetesebb események registrálása következett, úgy hogy hiú dicsekedés nélkül, — mond — büszke lehet esperességünk a letűnt évre, melyben felváltva (egy-egy egyházakban) 3-szor jubileumot ült, ugyanannyiszor (Gyomán, Bánfalván, Csépan) új templomot szentelt fel.

Egyházaink tettekben nyilvánuló hitéletéről tanuskodó mozzanatokból szinte nehéz a választás. Arad felszaporodott többenű alapjai 11.750 forintot képviselnek. Bánfalva mintegy 16.500 forinton új templomot épített. Önkéntes adományok czímén 2007 forintot vett be. Egyesek, mint Bakay Péter földbirtokos 200, Jurenák Imre, Chrenka Dán. 100—100 forinttal vettek részt a templom-építésben. A helyi nemeslelkű nők az oltár feldiszhítésére 105 forintot adakoztak, míg a toronyóra 500 forintnyi költségét, —

valláskülönbség nélkül, — a helybeli lakosság szerezte be. Ambrózfalva 55 forintnyi költséggel javította iskoláját. T. Bánhegyesen Janovszky János presb. az egyháznak 200 forintot hagyományozott. Mező-Berény (tót) gyűjtés és ajándékozás útján 144 forintot vett be. Egyházi és iskolai czélokra csaknem annyit költött. Mező-Berény (német) jótékony czélokra 237 forintot áldozott, míg egy 190 forintnyi gyűjtéssel egy új templom építéséhez tette le az első alapot. Békés-Csaba a központban a régi iskolák helyén 3 tanteremmel új diszes épületet emelt. Egyik tizedében új magyar iskolát épített, ugyanott egy tanítói lakot újból felépített. Szegény egyháznak, kebelében 465 forintot gyűjtöttek. T. Földvár iskolai felszerelésre s javításokra 189 forintot költött. Gyoma: 11 ezer forintnyi költséggel rekonstruálta tűzvész által elpusztult templomát. T. Komlós adományban 203 forintot vett be, 96 forintot kiadott. Makó épületeire 121 forintot költött. Nagylak toronyóráját 300 forinton javította, központi iskolájára 245 forintot költött, adósságából 750 forintot törlesztett. Orosházának a Székács család 500 forintot adományozott, másoktól 272 forintot vett be. A budapesti protestáns árvaháznak 22 forintot küldött. Pityvaros önkéntes adományokból 328 forintot kapott. Szarvas templomára 1069 forintot költött. A 100 éves jubileum alkalmával a nők egy 140 forint értékű csillárral ékesítették fel a templomot, míg az egyház presbyterei egy nagyobb 240 forint értékűre gyűjtöttek. Néhai Thuri János piacon fekvő értékes házát magyar iskolára hagyta. Özv. Rafinszky Károlyné hagyományából 100 forint folyt be ösztöndíj-alapnak. Tápiószentkúti és szegény egyháznak 645 forintot adott és gyűjtött. Fióliája Kondoros Pozdech József harangöntő cégtől egy 150 forintos harangot kapott. A hívek egy nagyobbat szereztek be 278 forinton. Szeged a Guszt.-Adolf egyesülettől 136 forintot nyert; szegény egyháznak és tápiószentkútiaknak 17 forintot adott. Szemlak egyik iskolájára 720 forintot költött, tartozásából 600 forintot törlesztett. Szentesen egy róm. kath. özvegy asszony az egyház templomalapjára 60, ugyanarra Molecz Lajos államvasuti főellenőr Budapestről 40 forintot adományozott. Egyházi épületeire 100, egyházi célokra 52 forintot adott. Fióliája Csépa 2000 forintnyi költséggel imaházát felépítette. N.-Sz.-Miklós égetett téglából harangállványt emelt 1072 forint költséggel. E célra az esperesség egyházainál 223, helyben 848 forintot gyűjtött. Fazekas-Varsánd templomalapja 824 forinttal szaporodott. Adósságából 720 forintot törlesztett. H.-M.-Vásárhely épületeinek javítására s orgonára 705 forintot fordított. Egyesek adományából 120 forintot vett be.

Ugyancsak az esperesi évi jelentés szerint esperességünk lélekszáma a múlt év végén: 113.898. A Zsedényi-féle 100 forintot Saling Géza, betegsége miatt sokat költekezett derék szentesi tanító nyerte el.

Esperességünk egyik tanítója Wenich Károly a múlt évi ker. gyűlésen úgy lett feltüntetve, mint a ki hazafiatlan aspiratiókat táplál. Püspök urunk feleletre vont, a csabai egyház ellene vizsgálatot tartott s a vizsgálati iratokat esperes urhoz beküldötte. Ez okmányok alapján esperes a Wenich ellen emelt vádak alaptalanoknak találván, az ügyet befejezettnek vette, a mit a közgyűlés is helyeslőleg tudomásul vett.

Közgyűlésünk különben a tárgyalás során legtöbb

időt a népiskolai ügynek, a szarvasi főgymnasiumnak s egyes egyházak akútábbá vált kérdéseinek szentelt.

Az esperességi népiskolai szék jelentésében örömmel constatálta, hogy tanügyünk az elmúlt évben is haladást mutat; korunk sokat bízott ránk — mondja méltán a jelentés, — sokat követel tőlünk, új, jobb jövőnek alapvetői vagyunk; ez sarkaljon, ez bátoritson, ez erősítsen válvetett munkánkban! Az evang. egyház, a magyar haza munkásai, napszamosai vagyunk: itt a szolgálat nem lealázó, hanem dicsőséges. Különös figyelmünket igényli a pusztákra, a tanyákra kitelepülő tanügy. Nagyobb egyházainkra ez újabbkori tünemény, nagy teherként súlyosodik. Új tér, melyet tanügyünknek el kell foglalnia, azt mivelnie, különben ez oldalról egyházainkat a vallástalanságnak, erkösetelenségnek és szellemi elvadulásnak veszedelmes nyavalyája fogná ostromolni.

Szarvasi főgymnasiumunknál mind égetőbbé válván az államsegély kérdése, a patronatus az állandó évi segély megnyerése iránt teszi meg a szükséges lépéseket. Annak eleven érzetében, hogy esperességünk egyházaira a főgymnasium javára újabb terhet alig volna tanácsos háritani akarni, de nem is vezetne eredményre. — eddigi jövedelmei mellett pedig magára hagyatva főgymnasiumunk az országos tanügyi követelményeknek megfelelni nem képes; de ama komoly meggyőződésben is élvén, hogy az államsegély igénybe vétele autonomiánkat nem fenyegeti nemcsak, sőt a magas kormány útján nemzeti missiójában egy félszázadon át becsülettel kitartott főtanoda állami támogatását jogszerűen kérelmezhetjük is: a közgyűlés — ez alapokon — az állandó évi államsegély kérelmezésének álláspontját fogadta el.

A csorvási leányegyház évek óta táplált amaz óhaja, hogy anyaegyházzá legyen, végre megvalósul. Az életerősnek ígérkező egyház megérett szándékára a közgyűlés ráadta a sanctiót.

Fájdalom csak elodáztatott, megoldást nem nyert a két szomszéd egyháznak (Orosháza — Vásárhely) már is sok keserűséget eredményezett adózási kérdése. Vásárhely ugyanis iskolai adó címén újabb időben az orosházi egyház nagyszámú tagjainak Vásárhely határában fekvő földjeire adott vetett, mi ellen Orosháza feljajdult s az esperesség a status quo fenntartásának álláspontjára helyezkedett. Mindkét egyház a maga igazát erősíti, erősítheti is jó lélekkel s az esperesség tanácstalan bírónak áll a két versengő fél között.

Orosháza régi ususára és arra hivatkozik, hogy megtámadt hiveinek — orosházi lakosoknak — lelki gondozását eleitől fogva ő teljesíti, teljesíteni akarja is. Vásárhely így szól: a város határában fekvő birtok után Orosháza nem, egyedül ő vethet ki illetékesen adót.

A közgyűlés miként tavál, úgy ez idén is Vásárhelynek türelmes várakozást parancsolt, míg ítéletet mondhat ügyükben. De mikor lesz az? Szerintem egyházi és állami érdek, hogy a vásárhelyi határban, orosházi hivek kezén levő területen az iskoláztatásnak elég legyen téve. Orosháza vagy Vásárhely teljesíti-e ezt? Egészen mellékes dolog. Eddig Orosháza teljesítette. Teljesítse a jövőben is, teljesítse, fokozott a kor követelményeinek megfelelő mértékben. Vásárhely így teljesen felmentetvén az iskoláztatás gond-

jaitól a külső határban, bele nyugodhatnék a multból átvett állapotba.

Egyébként szép békességben a szokottnál fokozottabb részvét mellett, — képviseletlenül nem volt csak egy egyház is — értek véget másfél napig tartott tanácskozásaink. Szeretve tisztelt elnökségünk mandatumuma egy év alatt lejár, a miért új esperesre és felügyelőre beadandó szavazatok beszedésére s felbontására már a jelen közgyűlés nevezett ki bizottságot. Esztendőre hát — ha élünk — új elnökséget installálunk, — persze a kipróbált régiek személyében, — az Orosházára kitűzött esperességi közgyűlésen.

Petrovics Soma,
esp. jegyző.

Szentes 1889. szept. 10. A békési evang. esperesség Nagylakon megtartott közgyűlésének lefolyásáról hozott értesítéséből szándékosan elhagytam némelyeket, gondolván, hogy azok bővebb ismertetést is megérdemelnek. Lapunk e rovata azonban annyira igénybe van véve, a mindenféle megtartott esperességi és kerületi gyűlések folytán, hogy szándékomról le mondva, pótlólag csak egy-két szóval akarok a közgyűlésünkön behatóan tárgyalt egyetemes érdekű dolgokról megemlékezni.

Ilyen mindjárt a kerületszerte élénk megbeszélés tárgyául szolgált kerületi felsőbb leányintézet kérdése. Esperességünk, noha Arad mellett nem jelentéktelen indító okoknál foglalt volt állást, szívesen eltekint a helytől, mert egyetemes és nem partikuláris érdekeknek kíván szolgálni. A főkérdés nem az, hogy hol legyen de az, hogy legyen, pedig ott, a hol az legkönnyebben, inkább ma, mint holnap megvalósítható. Fájdalom, hogy legtöbb esperességünk első sorban az előtérbe helyezett helyikérdésre fektetvén a súlyt s a hány, annyi felé húzván, szinte beláthatatlan távolban lesz az égető kérdés szerencsésen megoldható. A már felmerült különböző combinációkat aligha nem a központtal, Budapesttel lehetne legkönnyebben kiegyenlíteni mint a mely, — a már eddig is nyilvánosságra hozottakból — a cél közel megvalósítására a legtöbb előnyöket, segédeszközöket látszik nyújtani.

A mi a zsinat kérdésének fejlesztését illeti esperességünk alapul elfogadta, az előkészítő bizottság megbízásából Győry Elek, egyetemes világi jegyző által összeállított s az utolsó napokban leszállított dolgozatot. Nem habozott azonban kijelenteni, hogy azt felette, mondhatni annyira elégtelennek, hiányosnak találja, hogy csak e munkálatnak törvényerőre emelése céljából szinte felesleges volna zsinatra összeülni. Épen azért esperességünk e javaslat hiányainak pótlására, kiegészítésére saját kebeléből bizottságot nevezett ki, mely a maga munkálatát a legközelebbi esperességi közgyűlésnek fogja bemutatni.

Évek óta folyamatban van esperességi özvegy-árva intézetünk alapszabályainak célba vett módosítása. Előbb Veres József orosházi lelkész társunk elkészített „Alapszabály tervezet“-ével, újabban Sárkány János kiérdemült esperesünk a tervezetre beérkezett észrevételek összeolvasztásával tettek e fontos ügyben jelentékeny szolgálatot. A kérdés mind a mellett még egy retortán megy keresztül az esperességi özvegy-árva intézet pénztárát vizsgáló bizottság széke elé utasítatván. A tervezet szerint intézetünk segélyegyletté alakulna át, mely esetleg segély-

pénzzel, végszükség esetén magukat a tagokat évi segélyvel fogná gyámolítani. Özvegy-árva pénztárunk vagyoni állapota különben Istennek hála az 54 ezer forintot is haladja s a múlt évben 1799 forinttal gyarapodott.

1856-tól, tehát 33 éven át özvegy, gyermek és árvákra nem kevesebbet mint 42,954 forintot nyújtott.

Esperességi gyámintézetünk életéből, mely új elnöke Koren Pál, pitvarosi lelkész társunk alatt új lendületet venni van hivatva csak annyit, hogy 262 frt. 49 krt. gyűjtött, az esperesség egyházainak 65 frtot juttatott; hogy Apatelket, Csépat, Nagyszent-Miklóst, Bánfalvát, Kondorost Szegedet részint a gyámintézetnek, részint a Baldácsy alapra, részint a Gusztáv-Adolf egyeletnek ajánlja.

Ha megemlítem még, hogy közgyűlésünk a pozsonyi theol. akadémia derék tanárainak theol. szakmunkák kiadására irányuló vállalatára 10 forintot szavazott meg, hogy a Luthertársaságba 100 forinttal alapító tagul lépett be, szinte elmondottam mindazt, a mivel multkori értesítésemet kiegészíteni tartoztam.

Petrovics Soma,
esp. jegyző.

VEGYESEK.

— Felhívás! Az utolsó évnegyed közeledtével a hátralek törlesztését s az előfizetés megújítását kéri

a szerkesztőség.

Kimutatás

a theol. tan-, illetőleg szakkönyvek kiadása végett megindított gyűjtés eredményéről.

XVII. Kimutatás 1889.

a) Az Evang. Dogmatikára előfizetett: 14) T. Tatay Sámuel ev. l. úr Bóny 2 frt.

b) Az Evang. Egyházjogtanra előfizetett: 17) T. Dax György ev. l. úr M. Berény 3 frt.

Ugyanezen műre a szerző úrnál előfizettek: Ntű Baltik Frigyes esperes úr. T. Breyer Jakab l. úr. T. Gosztonyi Tibor úr. T. Raffay Sándor, Scherffel Nándor, Adamovits Samu theologus urak Pozsony.

c) A Héber Olvasókönyvre előfizettek: 4) Ntű Dr. Szlávik Mátyás theol. tanár úr Eperjes 1 frt 40 kr. 5) T. Szántó László theol. úr Pozsony 1 frt 40 kr.

Pukánszky Béla, pénztáros.

— **Ő Felsége a Király a ratkó-bisztrói** gyülekezethetnek, leégett templomának felépítésére 200 frtot adományozott.

A magyarhoni egyet. ev. egyházi gyámintézet XXIX. évi közgyűlése Liptó-Sz. Miklóson f. é. szept. 21—23. napjain tartatik meg. Szeptember 21-én szombatom délelőtti 8 órakor, központi bizottmányi ülés az egyh. tanács-teremben, délután 3 órakor, a központi bizottmányi ülés folytatása, délután 5 órakor egyetemes értekezlet az iskola nagytermében, esti 7 órakor ismerkedési estély a kaszinó helyiségében. — Szeptember 22-én vasárnap, délelőtti 9 órakor istentisztelet nagy. Baltik Frigyes kerületi gyámint. elnök, főesperes lelkész úr szónoklatával s offertóriummal, délután 5 órakor egyetemes értekezlet az iskola nagytermében, esti 7 órakor ismerkedési estély a kaszinó helyiségében. — Szeptember 23-án hétfőn délelőtti 9 órakor a közgyűlés folytatása és befejezése az egyh. tanács-teremben (lelkészi lak). Ezen közgyűlésre a gyámintézet központi és kerületi tisztviselőit, az egyházkerületi gyámintézetek képviselőit, valamint ezen közintézetünk jóltevőit, barátait tisztelettel meghívja Sajó-Kazán és Miskolczon, 1889. szeptember hó 10-ik napján az egyetemes gyámintézet elnöksége: *Zelenka Pál*, egyet. egyh. elnök. *Br. Radvánszky Béla*, egyet. világi elnök. *Tárgysorozat:* 1. Világi elnök megnyitó beszéde. 2. Egyházi elnök évi jelentése s ennek kapcsában 3. Káldy Gyula, Rupprecht Lajos, Szalay Sándor emlékezete. 4. A régi alapszabály értelmében 3 évre választott egyházi elnök választására vonatkozó szavazásnak elrendelése, szavazatszedő bizottság választása. 5. A „Leopoldianum“ ünnepély előkészítésére vonatkozó intézkedés. 6. A német G. A. egylet átiratai, segélye. 7. A német G. A. egyletnek Danzigban f. é. szept. 2—5. napjain főgyűlésére kiküldött tiszakerületi gyámintézeti egyházi elnök: Dianiska András úrnak jelentése. 8. Az osztrák G. A. főgyületnek Olmützenben f. é. aug. 23—25. napjain évi közgyűlésére kiküldött Dianiska András ker. gy. elnök úrnak jelentése. 9. A bányakerületi gyámintézet jelentése. Előadó Sárkány Sámuel egyházi elnök úr. 10. A dunáninneni gyámintézet jelentése s indítványai. Előadó Baltik Frigyes egyh. elnök úr. 11. A dunántúli gyámintézet jelentése. Előadó Gyurácz Ferencz egyh. elnök úr. 12. A tiszai gyámintézet jelentése. Előadó Dianiska András egyh. elnök úr. 13. Az egyetemes gyámintézet múlt évi működése. Előadó Bognár Endre egyetemes jegyző úr. 14. A központi pénztár felülvizsgálatáról szóló jelentése a számvizsgáló bizottmánynak. Forgalmi kimutatás. Mérleg-számla. 15. A központi bizottmány javaslata a szabadrendelkezésre jutott összeg és a nagy szeretetadomány kiosztására nézve. 16. A gyámintézet női és ifjúsági egyleteinek munkája, áldozata. 17. A szászéki beszéd kinyomtatásának elrendelése. 18. A közgyűlés helye 1890-ben. A Bács-szeremi egyházmegye, illetőleg Újvidék meghívója. 19. A jegyzőkönyvet hitelesítő bizottság kiküldése. *Tudni-valók.* 1. A képviselők elfogadása és ellátása a vendéglátó egyháznak lévén kedves gondja, tisztelettel felkérhetnek a résztvenni kívánók, hogy ezt, valamint azt: mely napon, mily irányból, mely vonattal érkeznek Szt.-Miklósrá? az ottani ág. hitv. ev. lelkészi hivattalal közvetlenül s legkésőbb szept. 15-ik napjáig, levelező lapon tudatni sziveskedjenek. 2. Szt.-Miklósrá netalan éjjel érkező képviselők menjenek a „Fekete sas“ szállóba, a hol mint az egyház vendégei kellő ellátásban részesíttetnek.

— **Hontból.** A N.-honti ev. egyházmegyét nagy vesztesség érte, nt. Schmidt György, E.-Maróthi egyház lelkészének, f. é. Szept. 7-én, hosszas és kínos szenvedés után, életének 67 évében történt halálában. A boldogultnak hült tetemei szept. 10-én, nagy sokaság, és még nagyobb részvét mellett tétettek örök nyugalomra. A temetési szertartást négy lelkész végezte (Händel V. főesperes, Bernát S., Kramár S., Rell S.) — Meghatva mondott búcsú szavakat a sirnál a főesperes, még egyszer kiemelte érdemeiben a megboldogultat, mint munkás papot, lelkes hazafit, gondos apát és oda adó barátot. Példája buzdító, emlékezete pedig áldott legyen közöttünk!

— **A szarvasi főgyenasiumban** modern-nyelvészeti tanszékre Krajcsovic Sámuel, békés-csabai al-gymnasiumi tanár választatott meg.

— **Halálozás.** id. Boczkó Károly a békési ág. h. ev. esperesség kiérdemült esperességi felügyelője, Békés-vármegye egykori főszolgabirája; az 1848/9-iki országgyűlés egyik népképviselője, néhai Boczkó Dániel szarvasi ev. lelkész és Thaisz Julianna fia, 87 éves korában f. hó 9-én elhunyt, és 11-én eltemettetett Tisza-Földváron (Jász. N. Kún-Szolnok m.) A gyászbeszédet és imát Sax Frigyes segédlelkész tartotta. Béke hamvaira!